

II

Ex X. Platonis Dialogis. de Republica.

Simonides Pittacum. ad Riam insulam se dixerunt. vera Gnomi et dicti? ...

413

Ex decem Platonis
dialogis de Republica

c
ms
is
m
tra
mo
ent
7
nia
quod
est
du
re
st.
na,
n
25
lu
ci
iat
tim
t.
am
nt
it
ia
ethi
id
dolo
vul
ul
rdoc
er
lip

P. M.
FABRIANO

Simonides, Pittacus, atq. Bias iustitiam esse dicentem uera fateri, et debent unicuique reddere. Hoc
 haud admittenda def. e, qm insano neq. se ueni apiedu, neq. arma ab eo, du sumus
 oer, apud se disposita, reddenda. Quid si dicat id esse debitu cuiq. reddent, si amicitis
 emolumentu, inimicis damni importes, boni adiunetur, mali ueni cadatur, hoc rursus
 improbatu ur, qd neiem ledere unq. deceat. Latus. n. ad propriu opus deterior additur,
 ut canis latus ad ppria uirtute fit ineptus, iustitia uero boni uirtus est, homo
 q. latus ad iustitiam fit deterior, at iustitia iustitia nung. ~~stima~~ minuit, sicut
 nec musica opus musica destruit, iustu igit. n. e. aliquem reddere. Alior. iustitia
 est id esse iustu, quod est potentioribus utile, sed diligenter considerati hac quoy
 def. a mro pcul abis. patebit. Dicit. q. id esse iustu, quod potentiorib. pdest.
 quod potentiores q. dominetur, ad suaq. utilitate leges fiant, subiectoq. q. uer
 bennent, qui quid subditi hic iustu agat, cu illis legis. panat. qua. quib. r.
 natu utilitatem respiciunt. Har. diuinib. in contrarietate incidere neu. est.
 na Princeps q. iustitia ea quide mandam pot, qua sibi inutilia sint futura,
 qua obtruat subditus tu iustu erit, cu imperatis obreperet legibus, tum
 iniustus, cu ^{agat} illa, qua ipi inutilia sunt. Huic accidit, quod si ad
 absoluta, ideoq. minime indiga, no sua, sed no sibi commendatas, consu
 lit utilitati, ut medicina non sua, sed agrosq. utilitate spectat. At igit. ci
 uilib, qua. oim pfectiss. e, no suis, sed ciuim comon. prospiciet. Ex his
 colligitur no id esse iustu, quod potentioribus utile est, cu partim eueniat,
 ut a subdin ea sint pstanda, qua gubernatib. detrimento sunt, partim
 ad gubernatoz no ta sua, qua ciuim utilitate habere uoti p. teneat.
 Sed quida sunt tanta ut Pulchrit, et improbitate p. diti, ut iniustitiam
 iustitia facile anteponant, illaq. hac longe optabilior esse contendunt.
 quod iniustitia et priuatum, et publice multo utilior, finitiosq. sit,
 q. iustitia. ex quo fit, ut hanc in genere infipiecia, magis, iniustitia
 ueni in genere sapientia, boniq. colludent. Hoc aut. ideo falsu. obcedi.
 madu, qd quolibet ars sapientia quada est, atq. circa qua. sapiet,
 circa eadem est bona. Vir aut. in quauis arte doctus non plus alio docto
 in actione artificiosa quare, et sicut doctus aquare studet, sic indoctus
 superare. At indoctus sapi. plus sibi arrogat, quam doctus simul,
 atq. indoctus. illi similis uir iustus, qui plus iusto hie non uult,
 sed aliquid tn, idest uirtutis plus in iusto; iniustus uero, qui indoc
 to comparatur ur, iusto simul atq. iniusto plus habere conatur.

Concludit

Concludit q^o iustitia ad sapientia^m boni^{us} genus; iniustiam ad genus
contrarium referendam esse. Et qm dicunt Soies iude^{us}, potentissima re
iniustitiam ee, id si attendere volumus, totum infirmitatis eam illa
ee reperiemus. nam in oi societate odium, et discordia serens, infir-
mat primo. h^{oc} dissolvit societatem. eatenus vero consistere ipsa
pot^{est}, quate^{nus} aliquid iustitia^m in rebus distribuendis servat. sed quod in
societate, id et in unius aⁿimae iniustitia efficit. quid aut in iustitia
bene, beateq^{ue} vivendi ratio posita sit, ut hinc maxime patet, quod
res qualiter proprium quoddam sit opus, quod p^{ro} propria quoddam
efficit virtutem; cu^m anima aut p^{ro}pria opus sit consulere, et guber-
nare, praesumereq^{ue} vivere, propria vero eius virtus iustitia, vitium aut
iniustitia, concludit aⁿiam per iustitia^m recte consulere, ac governa-
re, felicitateq^{ue} vivere, per iniustitiam vero contra. 2

Sed hi rursus, qui ad improbandam iustitia^m sua^m coⁿsunt rationem, cu^m
triplex sit boni^{us} genus, aliud p^{ro} se expectari, ut gaudere, aliud
p^{ro} aliud, ut pecuniam exercere, aliud partim p^{ro} se, partim
p^{ro} aliud, ut sapere, et videre, in laborioso genere iustitia collocat,
quod videlicet noⁿ p^{ro} se ipsam sit expectandum, sed p^{ro} aliud, p^{ro}
praemia scilicet, honores, et gloriam. Dicit aut hi hanc esse
iustitia^m originem, quod, cu^m iniuria inferre, natura boni sit, accipe-
re vero mali, sed plus mali in accipiendo insit, qua^m in offendo
boni, factu^m est fuit, ut ita exponeretur Soies, ut neq^{ue} inferri, neq^{ue}
accipi possit iniuria, hincq^{ue} leges iniuria^m vetantes origine^m habuisse,
quar^{um} pra^ecepta legitima fuerint, instaq^{ue} notata. iustitiam igitur
mediu^m quiddam esse int^{er} optimu^m, quod est iniuria inferre, et pes-
simu^m, quod est ea affici. Neminem aut volentem, sed iniustu^m insi
ee ex eo facile intelligi posse contendunt, quod si insi pariter, atq^{ue}
iniusto eadem tribueretur agendi licentia, nihil insi actiones ab
iniusti operibus differrent, nec ille magis, qua^m iste ab insi
undiq^{ue} iniurijs abhorreret. At iniusti quidem vita insi longe
optabilem esse, modo alteri p^{ro}fecta iniustitia, alteri absoluta
tribuat

tribuat iustitia. nam iniustus erit quidem iniustus, sed non videbitur.
Siquidem summa iniustitia est, cui qui non sit, videri iustus, quomodo
nobis diligenter videbitur, ut in infirmis iniurijs lateat, et si
quod aliquod eius facinus aperitur, erit ad persuadendum, quod velit,
idoneus, et ad vim, si res exegerit, affundam. At iustus, cui veni
sit, non tamen esse videbitur, cui ad iustum pertineat non videri, sed esse
bonum. iniustus igitur longe fore felicior, quam iustus, quippe
qui apud suos cives omnia sit ad notum habiturus, tam iustus, cui contra
iustus, tam iniustus, ab eis omnia sit supplicia passurus. Hac autem
qui iustitiam vituperandam suscipiunt. At si, quorum modestior oratio
est, iustitia quidem laudandam fatentur, non pro se ipsa, sed
pro honore, et pramia, quae viri iusti tamen apud homines, tamen apud
Deos viri, defunctique reportant. Sed rursus alia de iustitia,
iniustitiaque dicunt, assentes bonum quidem iustitia esse, sed laboriosum,
iniustitia vero incivile, et facile, et lege tamen, opinioneque turpe.
et meliorem esse iniusti, quam iusti vitam, quod ille omnibus saepe bonis
affluat, hic omnibus egeat, et dii plurimis bonis viris mala,
multisque malis bona tribuerint. Deos praeterea exorabiles esse, atque
placabiles, ut iniustorum scelera purgari facile, soluique per quasdam
vires, Ariologque celebritates, et oblectamenta possint. ex his esch.
dunt iustitia anteponenda iniustitia esse, cum si ea sub adulterina
honestatis specie occultetur, ut fieri facile potest, et apud Deos, et
apud homines viri, atque defuncti nostri compites simul futuri. iam
quicunque hanc de iustitia questionem solunt, et quale ipsa vim
habeat secundum se ipsam in animo certius intelligere cupit, hoc nullo
negotio consequetur, si prius in Civitate, quam in homine iustitia
quaerit, tam in ea notiozem futuram. sed civitatis iustitia, in
iustitiaque dignoscere cupienti, Civitatem prius oratione conspiciere
necesse est. Huius igitur origo mutua foret indigentia, nam cum
nemo pro se valeret ad bene vivendum, sed aliorum egeret auxilio,
multorum societas facta est, quae civitas appellatur. Civitatis
materia

matéria sūt res, arteq; necessaria, forma uero regula uictus,
legitimaq; administratio. Ex quo sequitur ex trib. hominum generib.
constare ciuitate, ex artificibus, ex militibus, ex saepe bellū illa-
tū propulsandū sit, et ex magistratibus, ac Principibus. Miles
Patriā uisus, ut ad eius institutionē ueniamus, talis et nasci, et
educari debet, ut cum instar et erga notos sit mitis, et ad-
uersus ignotos ferox, ipse uigil, et sagax. itaq; qm̄ principiu
cuiuslibet rei maximi est momētū, in tenera praesens aetate,
quā in utraueq; parte formare facili possis, ideo futuri mi-
lites s; animū p̄ Musicam, deinde secundū corpus p̄ Gymnasticā
sūt formandi. Musica fabulas quoq; Poeticas continet, quibus
Puerorū est animus imbuendus. sed haec huiusmodi esse debent,
ut ad militiā animos prouocet, ac erudiant. Reliqui et
pueri fabulis assuefaciēdi futuro p̄ssimū studio conducētib.
Contraria uerū longius sunt arcēda, quales sūt illae, quae turpes
et diis, Heroib; continent fictiones. Fabula n. quae puerorū
auribus admittēda sunt, huiusmodi aliquid debent compleri,
ut dū bonū esse, bonorūq; iuncturā eam, malū uero nullius
eā esse uerū. ipsū Genū eē penitus immutabile, ut sit sim-
plicissimū, potētissimū, optimū, sapientissimū; itaq; Poetis nō
concedēdū, ut dicat Deū aliquē aliquē fallere ut fidi simulac-
ris, ut signis, atq; uerbis; neq; n. in uarias multas formas,
neq; cū non mutetur, simulat se mutari. [3] Tragica
de inferis audire milites nō debent, ne cū saepe dolore ad
lacrymas impellātur, timidiore, mollioreq; q̄ decet, fiant.
A Comici quoq; debent abhorre, quae, cū ridicula admodū
sint, homines ad risū reddunt propensiores. Et qm̄ in multis
Poetarū carminibus ut Deorū, ut Heroū, magnorūq; Virorū libidi-
nes, rapinae, iniusticiae confinguntur; ideo haec carmina cupi-
des audire nō debent, ne intēperates, auari, atq; iniusti fiat.

Hac autē

3
Hanc autem militaris educatio in oib. firi civib. adhibenda est.
De iis, quae à Poetis dicenda, à civibus audienda sunt, satis est
dictum. Deinceps et dicendi ratione aliquid est dicendum. Hae triplex
est, autem: a. simplex et narratio, aut simplex imitatio, aut
narratio cum imitatione coniuncta. Sed vultis res probare, qui
vultis? quare? refert absque delictis, et agere hominum perturbatis,
et circa sanos perturbatos animos probanda imitatio est, sed Poe-
tae vultis, ut res sonantem narrationem utantur, sitque eius
oratio utriusque, narrationis scilicet, et imitationis, sed epi-
grammae sunt imitationis pars. Haec et ea Musicae parte, quae
est orationis, fabulaeque versar, dicta sufficiat. Ad Cantu-
m, et Melodia quod attinet, in his distribuitur species, in
orationem, Harmoniam, et Rhythmum. Oratio Melodia ora-
tioni illi, quae sine cantu est, debet videri in nob. cantandi,
et modo cantandi. Orationem Harmonia, et Rhythmus sequi
debent, quia quid Rhythmus est ordo quidam motionis, et tem-
poris. illa in consonantibus excedit, audientibus, spectantibus,
quae habitum multorum custodiunt infra, ut supra, ut ira-
rentur, ut molles, ut dissoluti, non marore affecti, ut miseri-
cordia, ut indigna querulorum. idem probatur concertus gra-
vis, et constans, implebitur extremi, id est concitus, atque molles, da-
natus quoque multiplex, anteposuitur simplex. Post
Musica Gymnastica excedit sunt iuvenit. Sed quoniam corpus boni
affectu virtuti sua bonum animi neque efficit, cum viribus
in affectu animi virtuti sua corpus magna ex parte opti-
mum reddit, quicunque animi viri habebit instructi, huic cor-
poris curatio facillima fuerit. Ab ebrietate primum iuvenit.
abstinenda, nec eadem viri militis exercitationem, qua utuntur
Athletae, hoc. n. habitudine somnolenta est, et ad valetudinem du-
git, cum ipsi per se sui defectus, aut ciborum mutationem in varios
incurrant morbos. Optima Gymnastica soror est simplex Musicae
quae in

qui in militum exercitatio. Hae autem in eo posita sunt, ut
sobrii, continenterque admodum vivant, omnesque bonos delectos, quod
veteres philosophi nullis omnino medicis indigebat. et danda quae
sustentatio corporis et victus observationis, atque modis. sobrietas
igitur militibus. adanda est, nam quomodo simplicitas Musici
in animis temperantia gignit, ita victus simplicitas in corporis
valetudine parit. Nec ullum clarius arguitur Civitatis praeparatio
institutum, quod si diligenter medicorum, iudiciumque indignant opera. Nec
tamen excludendi, sed admittendi in Civitate sunt medici, et iudices,
et boni quodam modo hi sunt, qui non usum multum valent, multoque
multos agitant morbos curantur. iudices vero ingenio boni,
prudenter, sicut, multos suos et bonos, et malos experti. Hi quod
in Civitate habent optima valetudinem, optimoque animi et corporis
tristitia, insanabili autem corporis, atque morbo laborant moris
sunt, et cogit. Ita fit, ut iuvenis iudicium subire causae sim-
plici illa vitis Musica, ex qua nascitur temperantia, et Gymnasticus
et exercitatio efficiantur, ut medicorum egent auxilio, nisi neces-
sitas cogat. Gymnasticus autem opera dant debent ad tam ad cor-
poris roborem, quod ad animi respectum magnitudinem, nam utroque haec vir-
tutis animi gratia videntur se reportare. nam nisi haec commiscen-
tur, nunquam autem animus bonus videtur. Si quod sola Musica mol-
liorem parit, sola Gymnastica firmitatem, ambo vero fortitudinem,
ac temperantiam. Ex iuvenibus sic educantur eligendi et magistra-
tus, et milites. Ad magistratum assumendi sunt senes, prudentes,
fortes, publici amatoris boni, atque in hoc per experientiam com-
plati. nam praedicti sunt iuvenis in modis voluptatibus. et doloribus,
quo possint cognosci eorum virtutes, ut vitia. Sed sciendum su-
minima ingenia metallicis quodam modo similia sunt, et apti quodam
ad gubernandum auro, apti vero ad militiam argenti, ad opificium
aeris, et agriculturam ferri, ut ari. Itaque cuiusque ingenia ad
id, quo maxime praedit, convertenda sunt, et cuiusque natura
maxime

maximi spectanda, ut id unusquisq; agat, ad quod aptus mi-
deat esse natuſ. Militis nihil proprii debet poſſidere, ne avari-
tia adducti ex Canibus convertantur in Lupos. [4]
Dixerit fortalli quippiam, laud bona eſſe illis militum eſſe-
ria, ut ipſi ad Reip. custodia ſedeant, et in his bonis, quibus ni-
liqui cives, minus fruatur, ſed nichil ſolū meritis loco recipiat.
Hac dicitur videri, qualem civitatis partem ita ad eam diſpo-
nenda, ut illius felicitas quareat, ſed ut cunctis eſſe educat, et ad
eius civitatis utilitatem pertineat. Itaque tota aucta civitate,
ſimul, ut ſinguli, quanta ad eius naturam pertineat, grati, filii
citius vivat; nā, ſi nulla eſſet boni habitata ratio, ſingulorum
quorum felicitas, fieri quā poſſet, ut Civitas ſtaret, ac ad
omne corrumpere. Nec militis modo, ſed reliquos quoque artifices
divites, atque inopia corrumpti, magnosq; dāno efficiunt, nā tū
ex nimia copia, quā ex inopia ſeditionis oriuntur, unumquodq;
civitas diſſipatur. cuncti plerumque alii pauperes ſunt, alii di-
vites, et divites per morum eſſentiam pauperes, pauperes odio, inmi-
diisq; divites perſequentur, ibi ad una Civitas eſt, ſed plures.
Quia quod unitas ut ſues, iſ debet eſſe civitatis anguſta mo-
dus, ut cum primū tolli unitas videatur, nō ſit ulterius anguſta.
Ex quo Civitas nec exigua, nec vaſta, ſed mediocris, aequalisq;
et conſens efficitur eſt. Educationis, et eruditionis magna cura
gerenda. nā ſi bene educati adoleſcentes viri moderati evaſerint,
omnia ad conſervationem publicam pertinet diſcurrunt, et illud pri-
mū, oportere multum, filiorumq; in Civitate communione eſſe,
ut inter amicos ſint omnia communia. Quamobrem opera danda,
ut ſuperioribus ſcriptis omni obediāt adoleſcentes, nec quidq; phre-
gredi audeant, et a pueris ſonantibus in iocis aſſueti ſint,
et in eis ſingulis verbis, quicquidq; ratio diligenter ſabenda.
Hac ſi fieret, Adoleſcentes bene educati, per ſe ipſi, qui ſunt in
Civitate

Civitas c. n. s. v. s. pagida reperient, nullisq. legib. indigebunt.
At si negligat hic oras, no magis Civitati p. d. n. r. leges q. agros:
si nulla in videri temperantia adhiberi videri pharmaca. Quia igitur
legis mali instituta Civitati nihil p. s. r. his aut bene disposita ni-
hil indiget, et legibus verba f. a. n. r. s. u. a. c. a. n. e. d. h. i. c. , nec d. s. a. c. i. n. s. g. d.
d. e. d. n. . n. e. m. o. . n. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. q. u. a. r. a. t. i. o. n. e. c. o. l. e. d. u. s. s. i. t. d. e. u. s. , n. i. s. i. i. p. s. o. d. e.
m. o. s. t. r. a. t. e. v. r. o. . A. b. e. o. i. g. i. t. h. a. c. p. e. t. e. d. a. n. o. l. i. n. g. u. a. , s. e. d. p. u. r. g. a. t. a. m. e. n. t. e. ,
a. t. q. u. e. t. i. n. n. a. . C. o. s. p. i. t. u. t. a. i. a. v. i. d. e. m. u. s. C. i. v. i. t. a. t. e. m. . I. n. e. a. i. g. i. t. , n. p. p. o. :
s. u. i. m. u. s. , q. u. a. n. d. a. i. n. s. t. i. t. u. t. a. , i. n. i. n. s. t. i. t. u. t. a. q. u. e. , e. t. u. t. a. e. s. q. u. e. u. t. i. l. i. n. o. , o. p. t. a. b. i. l. i. t. u. s.
s. i. t. , c. o. s. i. d. e. r. a. d. u. . C. i. v. i. t. a. s. i. a. c. o. s. p. i. t. u. t. a. a. b. s. o. l. u. t. i. n. o. e. e. b. o. n. a. . E. s. t. i. g. i. :
i. n. s. a. p. i. e. n. s. , f. o. r. t. i. s. , t. e. m. p. e. r. a. t. a. , e. t. i. n. s. t. a. . s. e. d. i. n. q. u. a. n. a. i. l. l. i. u. s. p. a. r. t. e.
h. a. s. v. i. r. t. u. t. e. s. r. e. p. e. r. i. e. m. u. s. ? P. r. u. d. e. n. t. i. a. q. u. e. e. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. b. e. t. m. a. g. i. s. t. r. a. :
t. i. b. . i. . n. o. b. i. c. u. s. t. o. d. i. t. i. , c. o. s. u. l. t. i. b. i. q. u. e. s. c. i. e. n. t. i. a. , f. o. r. t. i. t. u. d. o. i. n. m. i. l. i. t. i. b. , i. .
f. i. r. m. a. s. t. i. m. a. , n. u. l. l. a. i. l. l. e. u. b. r. a. , m. i. n. a. q. u. e. h. a. b. i. t. a. r. a. t. i. o. n. e. , a. u. d. e. :
d. i. p. p. a. t. r. i. a. i. n. p. e. n. c. u. l. i. s. , q. u. a. t. e. n. u. s. a. l. e. g. i. b. , m. a. g. i. s. t. r. a. t. i. b. u. s. i. n. :
p. r. a. t. u. r. . T. e. m. p. e. r. a. n. t. i. a. e. t. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. b. e. t. i. n. m. i. l. i. t. i. b. e. t. i. n. A. r. t. i. f. i. c. i. b. ,
i. d. e. s. t. c. o. s. t. i. t. i. o. q. u. i. d. a. , q. u. a. f. a. c. i. t. , u. t. l. i. b. e. n. t. u. r. c. u. d. i. c. o. m. m. e. r. i. a. n. t. , a. l. i. i. s. i. n. :
p. r. a. n. , a. l. i. o. s. p. a. n. n. , e. t. i. n. s. p. a. r. t. i. b. a. l. i. o. s. i. n. b. e. l. l. i. s. , a. l. i. o. s. i. n. o. p. i. f. i. c. i. i. s.
p. a. n. n. , q. u. a. n. q. u. e. e. f. f. i. c. i. t. , u. t. n. u. l. l. a. h. a. n. c. c. o. n. s. e. n. s. i. o. n. e. m. t. o. l. l. i. n. e. v. o. l. u. p. t. a. :
r. e. s. p. o. s. s. i. n. t. . I. n. s. t. i. t. u. t. a. q. u. a. n. q. u. e. i. n. o. i. b. u. s. , s. e. q. u. a. t. u. o. q. u. e. , i. d. e. s. t. e. o. , a. d.
q. u. o. d. e. t. n. a. t. u. r. a. , e. t. s. t. u. d. i. o. d. u. c. i. t. u. r. , m. a. n. u. r. f. u. g. i. t. p. u. b. l. i. c. i. , p. r. i. v. a. :
t. i. n. q. u. e. c. o. m. m. u. n. i. s. e. a. u. t. i. l. i. t. a. t. i. s. p. u. b. l. i. c. i. s. i. b. i. q. u. i. s. q. u. e. a. l. i. e. n. u. m. u. s. u. r. p. a. t. . C. u. :
s. u. a. a. g. i. t. , m. a. g. i. t. i. n. a. l. i. e. n. a. c. u. r. s. u. s. i. n. s. u. r. a. a. m. u. l. t. i. s. i. n. s. t. i. t. u. t. a.
d. i. c. a. t. u. r. . i. a. m. q. u. o. d. n. o. v. i. d. e. a. t. i. n. i. n. s. t. i. t. u. t. a. s. u. b. i. t. i. t. u. r. C. i. v. i. t. a. t. i. s. v. e. i. t. u. s. ,
q. u. o. d. s. c. i. l. i. c. i. t. s. i. n. g. u. l. i. s. u. a. r. e. l. i. n. q. u. e. t. e. s. , a. l. i. e. n. a. q. u. e. o. c. c. u. p. a. t. e. s. o. i. a. p. p. :
u. t. i. l. i. t. u. r. , a. t. q. u. e. c. o. s. t. i. d. u. t. ! e. x. q. u. o. s. e. q. u. i. t. i. n. s. t. i. t. u. t. a. e. t. s. o. l. i. d. u. C. i. v. i. t. a. t. i. s. f. i. :
d. a. n. d. u. m. , u. t. i. l. i. s. s. i. m. i. m. a. q. u. e. u. t. i. n. e. , a. c. d. e. n. i. q. u. e. s. a. l. u. t. e. . R. e. s. t. a. i. a. i. n. C. i. v. i. :
t. a. t. e. s. u. n. t. i. n. s. t. i. t. u. t. a. , e. t. i. n. i. n. s. t. i. t. u. t. a. , e. t. , q. u. a. l. e. s. n. a. i. m. , a. p. r. i. o. r. i. c. o. g. n. i. :
t. u. e. s. t. . R. e. s. t. a. t. , u. t. e. a. s. t. i. n. a. i. o. q. u. a. l. i. l. a. t. e. d. e. s. r. e. p. r. a. e. n. s. , q. u. o. d. o. q. u. e. :
d. h. u. i. u. s. i. n. e. a. h. u. e. d. C. i. v. i. t. a. t. i. s. t. i. r. m. o. s. u. s. c. e. p. t. u. s. e. s. t. . S. i. d. e. n. e. a. , q. u. i. :
i. d. e. s. t. a. p. p. e. l. l. a. t. , h. u. e. a. l. i. o. r. u. m. a. l. i. o. r. u. m. m. a. i. u. s. s. i. c. , q. u. a. t. e. n. u. s. i. d. e. s. t. e. s. t. , s. i. :
m. i. l. i. a. s. i. n. e. , i. n. s. t. i. t. u. t. a. C. i. v. i. t. a. t. i. s. i. n. s. t. a. , e. t. v. i. r. u. m. i. n. s. t. i. t. u. t. , q. u. a. n. q. u. e. a. d. i. n. s. t. i. t. u. t. a.
p. p. i. n. e. t.

5
pertinet, repiende similitudo est. At civitas tunc iusta est dicta,
si tria hominum genera suo singula munere funguntur. Animum
igitur castus hominis spiritus oportet, non una igitur tria specie habebit,
quod ueni esse rationibus et probatur, nam anima si eadem sui in
circa id simul non potest opposita facere, res igitur habet vires,
in eodem tempore si libidine trahatur ad voluptates, et si ratione
interim auocetur, ite si libidine abstrahatur a proelio, si ira:
crediam incitetur ad illud. et quo libidine a ratione diffini-
tibus et iracundia probatur. quia non eadem est ut ratione illud
quodque demonstrat, quod pueris non ratione utentes ira firmere ni-
demus, et contra rationis expertia iracundia participes esse non
ignoramus. Habet igitur animus easdem, quas civitas species. et is
animus drectus est iustus, ac temperans, cuius singuli partes sunt
sagax, munitus, et ceterosque sunt in gubernando, exequendo, et obediendo.
jam ut quodvis id diu adducta solvatur, quoniam quidnam iustitia,
iniustitiaque in diu parat, iustitia quidem est animi valetudo, in-
iustitia autem morbus. nam corporis valetudo est, cui quae in eo sunt,
sane obtemperant dispositione, ut secundum naturam ipsius ordine in-
vici suspenditur, et suspenditur, morbus autem, cui corporis partes con-
tra naturam legem dominantur inter se, et subiunguntur. At
illud in animo iustitia profert, hoc iniustitia, et quo sequitur il-
lius, illa esse sanitatem quandam, et pulchritudinem, et robustam vir-
ginem, hanc vero morbum, turpitudinem, et imbecillitatem. Cum
autem corporis natura corrupta hanc sit inveniendum, ne secundum
quod fortunae flammis venis, quis affirmabit eius, quo vivamus,
natura corrupta, in vita esse permanendum? quod si tanta iniusti-
tiae miseria est, felicissima esse vitam, et civitatem iustam quod
hinc nemo vix negaverit. Anima, inquam, civitatemque regiam,
a regina usque suis ratione recta. Quamvis gubernatio in regia
appellari potest, cum inter multos bonos quidam manifeste excellit,
in optima Respublica, ut plures pariter videantur excellere. Sed
quod-

quodcumque uocatur, eadem omnino existimanda gubernatio. .S.
Sed quoniam superius mulierum, filiorumque in ciuitate conuenire esse debere
dictum est, quae quidem res prima fronte absurda, minusque rationi con-
sistanea esse uidetur, hoc diligentius, ut uerius appareat, exa-
minandum est. Verum non abs re fuerit mulierum prius institutio:
ne demonstrari, ut uirorum demonstrata fuit. Mulieres igitur ipsae quoque
non solum ac uiri in Musica, Gymnasticaque exerceri debent, quae admodum
dum inter ceteras feminarum quoque eadem omnia constarent, quod ab ipsis ca-
ribus constarentur. Neque uero uidentur uideri debere, mulieres demer-
datas in Palastris uel uinis utantur, nam primum id uelut mollior,
ut nihil uideatur, nisi quod turpe, atque insipidum. Sed considerandum
est, uero si fieri possint, nec ne. Nam quia ea fortasse absurda
efficiuntur, quod unusquisque secundum naturam unum quiddam, quod suum
sit, proprium debeat, et hoc, qui natura diuersi sunt, hisdem rebus
incedere minus oporteat, faminas itaque, cum a uiris differant, ea-
de sequi studia non debent. Sed huic rationi facilis est responsio, nam
si mulieres a uiris differunt, in eo differant, quod famina
conspicitur, et uir gignit, non autem in arte aliqua, aut studio, quod
sola differentia, ac diuersitas efficitur debet, ut alij alijs studiis opor-
teat nauari. At in nullo studio, nulloque simili offit diuersitas
esse mulieris, uirique nam ex eo patet, quod nullum nec uiri, nec
mulieris proprium opus est, sed utriusque ad eadem aequae apti sunt generis,
quod famina est imbecillior. itaque omnia si publica, si privata
facile bellique studia mulieribus erunt cum uiris eadem, ut manentem
imperfectique genus humanum, ea in lege, ut uiris grauiora, mulieri-
bus onera imponantur leuiora. Hinc et conspectus non est alia nam
ut mulieris uirum commutaret in Musica, Gymnasticaque studiis uer-
serentur, sed hoc admodum esse possibile, et naturalia. An autem
optima eadem sint, hinc facillime percipi potest, quod mulieres ad
custodiam sufficiens hac in disciplina euadere possunt, uiri autem
cuiusmodi disciplina adepti longe praestantiores sunt uiribus, qui
ipsius

ipsius sunt expertis, et et mulieribus. idem dicendum; nihil autem utilius
 Civitati esse potest quam viros optimos, optimasque mulieres effici; ex
 quo scholasticarum Musarum, Gymnasiorumque disciplina optima esse, ut
 hac illa proficiant possit. De mulierum, filiorumque Educatione nunc dicendum,
 et primum qualis esse debeat, deinde an utilis, possibilisque
 sit. Princeps igitur Civitatis dabit opera, ut viri, mulieresque
 potius artes, et conversationes suis homines, proprium vero nihil possi-
 dentes simul habitent, mutuoque commiscantur, sed omnia ordinatim
 fiant. instituantur nuptiae, ita vero, ut similes ut similibus congre-
 dianter, optimi scilicet viri cum optimis mulieribus, deterrimi cum deterrimi-
 mis, et illorum quodammodo matris potius, hoc minime. sed hac omnia omni-
 bus Princeps debet esse ignota. Festa enim legibus
 designata, in quibus nuptiae celebrantur, sponsi, sponsalibusque co-
 gregantur. Numerus autem nuptiarum Princeps prudenter committitur,
 et solus tali sui artificio instituitur, ut deterius in conulatione
 fortuna, non Princeps culpetur. iuvenibus in quavis re operationibus
 prima data, huiusmodi viribus ut. alliciedis ad conubium, ut plures et
 filii procreentur, quos filius magistratus huius rei cura
 gerunt, suscipiunt, et ad Nutritios quosdam affert, secum in Civi-
 tatem quosdam parte committit. Deterrimus vero filios, aut aliquos
 membris carentes in abditis locis abscondit. Nutritionem si
 prima curabit. Ad omnes matres lactu abundantes mittit, et
 ne aliqua sunt agnoscat, curabit. Si minus haec suffecerint, alias
 lactu plenas mittit. Dabit opera, ut mediocre tempus in
 suggendo lactu suet, ut vigilent, nullique labori parcant nutri-
 ces; sed quoniam ex robustissimis filiis sui generandi, mulier autem
 anno vigesimo, et vir trigesimo robustus floret, ideo mulier
 a vigesimo aetatis anno usque ad quadragimum pariet, vir autem
 a trigesimo usque ad quinquagesimum quintum. itaque proles eorum,
 qui ad hanc aetatem non pervenerint, aut ea transierint, et
 eorum

cor & , qui in unum principis copulati fuerint, minime recipienda.
Mulieres, viri generandi aetate egressi poterunt cuique, ut viderint co-
miseri, quorum filii, aut matri, et filiarum nati, matrisve ma-
tribus, et filio, atque patri, et superioribus, inferioribusque eundem.
Nam si partus talis contingit, ad eum in lucem produci, aut sine
cura nutriendus. Patres autem, et matres, et ceteri cognati sic in-
vici discurrunt, quod seniores opinabuntur oes penes iuniores
et filios, ut nepotes, iuniores viris omnes fieri seniores et
progenitores, aequalesque limitibus fratres, atque sorores. ita fiet,
ut nullo modo se invicem contingant. Fratribus, et sororibus simul
licet habitare, si Pythia firmaverint responsa. Talis erit
filius, mulierumque communio; nunc, an utilitatem habeat, videndum.
Nihil facilius civitati, quam divisio, ut nihil fructuosius, quam unio,
divisio autem est, cum eadem ab his civibus usurpata affirmatur, alijs do-
re, unio autem, cum his, ut oes cives dixerint, hisque dixerint, itaque
oes appellatur sum. At in civitate ubi quidam conditum, id eveniet,
nam oes eadem rem suam existimabunt, et ideo istud fuerit usurpatum
hinc, hisque doloribus. Quamobrem cum unitas civitati utilissima
sit, hoc cum ex eo nascatur, quod civibus id invenitur, molestumque
sit visum, sequitur utilissima in civitate hanc esse communionem,
qua efficiunt, ut cives inter se nihil hanc proprii, sed omnia communia, et ideo
ois hisque capibus ut labitur, ut solvant. Et per istam quod communem
lites cessabit, cum nihil hanc quod corpus proprium, lites, inquam illa,
qua pecuniarum, filiorum, ut propter quod causa omni solent. Nec enim
illata credentur, quia aequalis aequale orietur ab iniuria, nec
seditio, ab iracundia excitabitur, nec seniores iunioribus. praesideles
eos comitabitur, et comites, nec iunioris seniore iniuria Prin-
cipis offendet. metus namque, et pudor hoc praesidebit, nam pudor
praesidebit eos, qui pariter existimetur violari, metus ab iniuria
queque amovetur, memet, ne ceteri oes oppresso, tunc aliquos
cum eo

7
cū eo p̄pinq̄ritatē dīcūt, succurrat. Itaq̄ cūq̄ int̄p̄p̄t̄ agūt,
nec ab hostib. timēat. Abm̄ adulationē inq̄p̄p̄t̄
dīcūt, sollicitudinē inq̄p̄t̄, q̄ dīcūt et n̄ta, et inuista ad suū
nutritiōē n̄ta quāt, omninq̄ si cūq̄ beatissime degent.
Quā igit̄ dīcūt m̄ltiq̄ cū vīf cōm̄. cā dīp̄līnā, sībz sūceptiōē,
cūq̄ castidīa dīcūt sūt, n̄tī sē h̄t. Quamob̄ cū vīf ad
bellū p̄t̄t̄ m̄ltiq̄ sūt aduēt̄ filioz dūct̄, ut p̄t̄t̄
am̄p̄līntur, et cōz q̄p̄p̄t̄ vīfā cernat, quā ip̄sī q̄dōq̄ effectū
sūt. Sīd ut dīcūt sūt p̄t̄t̄, in tūm̄b. castū p̄t̄t̄.
collocatū, cūq̄ p̄t̄t̄ p̄t̄t̄ n̄t̄. Ad p̄t̄t̄ p̄t̄t̄ equis
dūct̄, n̄t̄ fīrīb. sūt n̄t̄t̄, fīrīq̄ sūt ob̄p̄t̄t̄,
ut p̄t̄t̄, cū n̄t̄ p̄t̄t̄, fuga dēvītā p̄t̄t̄. Sīd n̄t̄t̄
t̄, quāt m̄ltiq̄ ḡt̄ ip̄sī, et ḡt̄ sūt ḡt̄ sūt dīcūt. Cūq̄
igit̄ aīc̄ dīcūt, ut aliū vitup̄t̄t̄ dīcūt p̄t̄t̄ t̄m̄t̄t̄ cō-
m̄t̄t̄, ad artīfīc̄, aut aḡt̄t̄ ordīc̄ t̄m̄t̄t̄. Cū vīf
in sūt m̄ltiq̄ dūct̄, apud cōz sūt n̄t̄t̄, qui p̄t̄t̄ sūt
ḡt̄t̄, a cōm̄t̄t̄ coronād̄, cūq̄ cōm̄t̄, ut dīcūt illi
iungantur, et oscula a quolib̄t̄ accīp̄t, et cūq̄t̄ cū dīcūt, in
sac̄t̄ vīf sūt h̄m̄t̄t̄, sūt. It̄, et carnib. p̄t̄t̄t̄ p̄t̄t̄
t̄t̄. At qui fīrīb. dīcūt ob̄t̄, annī p̄t̄t̄ ḡt̄t̄ existīmā-
d̄, t̄t̄ in̄t̄t̄ cōm̄t̄t̄, t̄t̄ dīcūt ḡt̄t̄ optimū mortālīū
cōm̄t̄t̄, cūq̄ sūt cōm̄t̄t̄, et adorād̄. It̄ ḡt̄t̄ n̄ta
fīrīb. sūt, si, dū vīf, q̄p̄p̄t̄ fūm̄t̄ p̄t̄t̄ p̄t̄t̄.
Sīd, ut p̄t̄t̄ quāt aduēt̄t̄ hostes ḡt̄t̄ in m̄ltiq̄ dīcūt, Ḡt̄t̄
ḡt̄t̄ in sūt n̄t̄t̄ n̄t̄t̄ Ḡt̄t̄ n̄t̄t̄, nec mortuū p̄t̄t̄
ma spoliā, h̄c. n̄t̄t̄ sūt, et infamīa importat, nec in
Tēplū arma n̄t̄t̄, h̄m̄t̄t̄ q̄p̄p̄t̄, cū ḡt̄t̄ p̄t̄t̄, it̄t̄
n̄t̄t̄ dīcūt n̄t̄t̄, aut domos inuād̄, sūt ab ip̄sī t̄m̄, qui dīcūt.
dīcūt sūt, p̄t̄t̄t̄ sūt. n̄t̄t̄ cū dīcūt inimīcīa sūt, sūt, et
bellū, alīa in sūt p̄t̄t̄ sūt, alīa in bellū, in illa n̄t̄t̄
n̄t̄t̄ h̄m̄t̄t̄ aīc̄, p̄t̄t̄t̄ sūt p̄t̄t̄, in h̄c. ad sūt

et non respiciendo. Sed quoniam in huiusmodi alternantibus non bellum gerunt,
non seditionibus diu agitari. Sed iam ut proximius, demonstrandum
hanc in Civitate eorum fieri possit. Primum licet fieri non possit,
ut frustra in modum furi adducta, itaque exemplum in formidulis Ci-
uitatibus per viros imitetur. Deinde in fieri poterit, cum aut
philosophi gubernabunt, aut philosophabunt gubernantes, nec prius
ullus malorum civitatis venientium finis, ullam neque erit. Quod
quoniam multis absurdum videtur, minimè credendum, ut hanc ~~est~~
estimationem veritas ipsa exprimat, ostendit prius est, qualem in hinc
i, quos autem philosophos possunt nominare. Cum igitur quicunque
aliquid amat, non partem illud diligit, partem minimè, sed quod est totum
afficit, prout, qui sapientiam amat, non partem illud diligit omnis
sapientia est studiosus. Multi quoque sunt, qui discendi cupiditatem trahunt,
ut suis spectaculo audire, ad audiendum curiosi, non in se prout, sed
prout prout, similis dicendi, unus namque prout civitatis est inspicibilis cur-
pidissimus. Nam ex rebus alia non sunt, alia sunt, alia partem
sunt, partem non sunt. Circa ea, quae non sunt uni, ignorantia misce-
tur, circa ea, quae sunt, scilicet, ut circa ea, quae partem sunt,
partem non sunt, opinio, quae ut ignorantia clarior, ^{sic} est obscurior scilicet.
Ignorantia quod, et opinio ad eos, quos spectaculo audire, an-
didi quoque curiosos dicimus, prout, scilicet autem, atque cognitio philosophi.
prout propria est. Itaque illos non prout, sed philodidascos, id est opinionis ami-
cos communiter appellant. ¶ 6 ¶ Hae cum ita sint, nulli
dubium est debet, ad prout gubernanda non opinionis amici, sed prout
videre debent, nam gubernatoris prout est prout, atque circumspectus,
prout autem solius efficacissimum ingenium est, cum suis soli, ut diximus, id
quod non est, itaque se prout, prout, solius boni ipsius idea co-
gnita sit, ad cuius imaginem effringenda Civitas, formandaque est.
Et eo magis civilis gubernationis officium prout tribuendum est, quod
sic ea, quae in gubernatore requiri possunt, possideat omnia.

Na philosophum ingenuum, ut illud, quod I. dicit, omittat, illud scilicet
 9^a tota sapientia mirabiliter affici, à modico ~~multa~~ abstinere debet,
 et temperare iis, ut penitus cupido, ut timido, ut fortis, ac ma-
 gnanimus, et moderatus Phronesis humana, et iustus, ad proprium
 promptus, ac uolux, ualens immorari. Quamobrem ualde mirandum est in phi-
 losophia exorta calumnias esse, quasi philosophi ut inuiles sint, ut impii, ac
 prauis. qui quod calumniæ ortæ sunt, quia, cum ceteris contrariis, ac philosophi,
 moribus sint affluenti, eorum uti opera uoluit, ut etiam nauis gubernandi
 ignari non solum gubernationem admittunt, et ob hoc fit, ut philosophi inuiles
 putentur, cum ipsi tamen in ea non sint, sed si potius, quod noluit illorum
 opera uti. Quamquam si in philosophiam ut magis exorta conuicia sint,
 quod sapiat, ut bonis ingenio philosophico, naturaque philosophi, edu-
 catione, et puritatemque corrupti philosophia relinquamus, et nobis agendis
 didici per magna parua mala, cum scilicet, et nequitia non ex igno-
 rantia, sed ex per philosophi ingenio educatione corrupto perficiantur. Et siue
 fit, ut impii philosophi putentur, cum sic non philosophi, sed bonum culpa
 sit. Huius Phronesis ad philosophandum inuicibilis, ambitionem quendam
 adducti uana philosophia solum occupat, et, cum exiguo ingenio, parumque
 iudicio philosophi sint, nihil in eis pulcherrimum perficiunt, sicut in causa
 sunt, ut eorum gratia philosophi desiderant, per nihilque labrantur.
 Itaque apparet paucos uirum esse philosophos, et sanos qui sunt, si publicis si-
 fluctibus immergere noluit, sed tranquille uitam agere. Falsa uero conuicia in
 philosophiam iacta demonstrant esse uerum, illudque Phronesis, nisi philosophi ciuitatis curam
 gerat, nunquam bonis futuris suis esset. Philosophi namque, quasi pictores, ciuitatem
 primo purgabit, tum uero si idem boni, atque pulchri, quam ipsi contemplantur,
 formabit, facilius ea uia, quam I. an possibilia sint, quærebat, perficiunt.
 Verum, ut qualis Respublice gubernatoris, ac suauis esse debeat, non ignori-
 tur, in his duo quidam genera varissimi in hominibus eadem eadem
 dicunt, naturam ingenio acuta, contemplationi apta, ueritatis amanda, uera
 cum non graui, ad agendum strenua, boni publici prouida. ingenium huius-
 modi exoritur civilibus actionibus, atque inuoluptatibus, dolores, labores, peri-
 cula, uelut aurum ignis, examinandum, priusquam in ciuitatis committatur cura.

in primis ipsius boni sciriā, et exaltā qdē, debet haberi, sine qua oīa p̄-
sus inutilia sūt, nec p̄m̄ pub̄. ad bonū dirigi, si qd̄ ip̄sū bonū sic, nec
sciat. idē autē boni nihil aliud ē, nisi ipsa eminentissimā divinitatis
favēditas, cuius imago quidā in mōdo visibili sol ē visibilis, nā quēad-
modū ad solē si h̄t visus, sic ad boni idēam intellectu, p̄ solē. n. visus
videt, et p̄ idē boni intellectu intelligit. [7.] Sed, ut scias
qualis nāc simus ante cōditionē, et qualis postq̄ cōditi fuimus, boni
qd̄ nulla sciētia q̄diti, nulla cognitione imbuti, nō t̄m̄ umbras, ad ut ip̄-
sas videt, quodquidē ea t̄m̄ urunt, quē scis mouet, scis autē mo-
ventia urunt, i. idēas sūt umbrat. At ut cōditi, unūq̄ philoso-
phus, humanarū nō lenitati cognoscit, et eas, quē unūq̄ sūt, sciētia sūt,
siq̄dē ad idē boni, in qua oīa veritas continetur, cognitionē ascedit. Qua-
mōdū ut incōditi ad gubernandā Remp. imp̄stimus ē existimatus,
sic cōditi ap̄l̄l̄. qui t̄m̄ aliquē h̄t humanarū usū nō debet, anteq̄
ad civitē novē gubernationē. Sed quo passo talis in civitate boni eva-
det, cōsiderandū nō, et quānā disciplina eos ad id, quod unūq̄ est, cō-
ducit p̄ducit. nam cōditio comp̄is ē facultas quādā animi diri-
gendi, ut ipsius oculus q̄facillimū, et efficacissimū convertat. Huius
discipline, quā quērit, pars Arithmetica ē, militi qdē valdē necessaria,
quia hac ad intelligētiā animos elevat, (id autē efficiū debet hac disci-
plina) nā intelligētiā mouet quicūq̄ a sētibz sicut indicata nō sūt, ad
mētē nōquidē investigatiōē, quasi scis in eis nihil sinerit, diuidit,
hac autē tūc ea, quē in cōstruētiōe sūt incidit; sed huiusmodi sūt, quē
cōsiderat Arithmetica, idēq̄ ad intelligētiā p̄ducit, et ad idē boni in-
veniri cōducit. Itaq̄ in primis futurū Philosopho utilissima Arithme-
tica est, quē numerus cōsiderat. Hinc Geometria, quē dimensionis abstrac-
ti, ut ita dicā, idēq̄ r̄is, quod sp̄ ē, cognitio ē. et Stereometria, quā
dimensionibz addit pondera. Astronomia quēq̄ p̄moda, quā ut ordine
celi motibz nāc indagari debet, et Musica, quā a consonantiā uocis
ad intellectualē si nōp̄m̄ consonantiā rationem. Deniq̄ Dialectica, idēq̄
Metaphisica oībz antepōnēda, cuius officiū est p̄ totā ipsius, quod dē
est, p̄gradi latitudinē, atq̄ ad ip̄sū bonū huius uocis cām si cōferre,
et in ip̄o uocis ordine unūquodq̄ d̄finire, rationē cuiusq̄ assignādo,
quidam quodlibet si quas, ostēdēdo. Cetera facultatis huius collationē
sunt existimanda, et sine hac ceca putanda. Sed oēs aequē ^{inane} iane
sūt

sunt, nisi boni ideam perspicere noverim, sed ipsa in singulis scire a falsis
vera bona discernere. sed videndum quibus distribuenda haec disciplina sint, et quo
modo. His igitur instruendi sunt eorum animi, qui gravi fortis non phreni sint, qui
ingenij acumine valeant, integri sint, memores, tolerantes, studiis valde de-
diti, et alias rebus pro animi exercitationis coloribus, qui se medicum genus
oderint, non involuntaria tolerent, nec in alicuius rei ignorantia depre-
senti embescant, qui temperantes sint, magnifici, reliquasque habeant
virtutis partes, quibus praeterea iuventilis sint aetate pro labores in studiis
exemplares, quos senes minime possent. illa igitur, quae ad Arith-
metica, omnis doctrina pertinet, quae dialectica antecedere debet, prius
tradenda sunt. docendi autem modus is esse debet, ut minime coac-
ti ad discendum esse videantur. non enim debeat liberum serviliter ullam
addiscere disciplinam, quia si violenta est, stabilis esse non potest. non
coacti igitur, sed quasi ludentes edocendi sunt pueri, quo facilius, ad
quod quisque sit aptus, intelligi possit. Quicunque ad has disciplinas
omnesque labores, ac pericula promptiores erunt, diligenter, cum erunt a
necessariis negotiis, exercitationibusque soluti. Delicti si ex viginti
annis tamquam catui praestantes quibus affuerint honoribus, illis quoque
disciplinae, quas pueri deus essent, sparsim praeparat, simul offeruntur,
quo illarum inter se cognatione, et eius quod vere est, natura quaeque
dignoscuntur. nam quicunque ad hoc cognoscendum perspicax erit, dialecticus pu-
tandus, qui veri sebes, nequaquam. Quicunque ex his in bello praestantes,
in disciplinis stabiles, in alijs legitimis officiis praeserantes videbuntur,
in alio praestantium numero referuntur, et differendi facultate examina-
buntur, quis eorum possit absque sententiae ministerio ad illud quod vere est,
cum veritate pervenire. sed in hoc magis opus continere, neque enim Dia-
lectica Adolescentibus tradenda, nam in eis opinione honesti debilitat, eorumque
addit interpretibus, superbos, et impios. itaque ante trigessimum annum pra-
estantius sunt erudiendi, et in publicis negotiis per intervalla exercendi,
cum vero ad Trigessimum pervenerint, ad Dialecticam admittendi, sic tamen, ut
interius per intervalla ad publicas revocentur actiones. Ad huius
dialecticae finem in quinquagesimo aetatis anno perveniet, et cum boni
ipsius huius fuerint contemplari, tum ad ipsius exemplum pro virili
parte

partē civitatē gubernabunt. Quoniam et uinis dicta sūt, eadē de mul-
lieribus natura ad hoc aptis intelligendum est. Constat iā nihil nisi
possibile in formāda Rep. dictū esse; quoniam unū est Rep. dictū,
de hōe ei eius persimili intelligendū. [8] Optima iā Rep.
forma demonstrata ē, cetera autē formae, quae quē aberrare videntur,
exponēda sūt. Haec sūt 4^{ae} ambitiosa, paucorū potētia, popularis, et
Tyrānis. Sed quoniam Rep. formae a formis juveniū animorū, ideo
totidē sūt animorū habitus, quot Civitatū. Optimatū gubernationi
qua vera esse, optimaq; gubernatio visa fuit, quis vir similis sit, su-
perius dictū. Nunc cetera Rep. formae, ceteraq; animorū habitus ex-
plicandi. Ex optimatū igitur imperio ambitiosum nascitur ad tā pro-
pria, q; cōtra. i. fatali quodā ordine ita speciales circuitus, qui
infra lunā sūt, perpetuū revolūte, ut quae cūq; sphaerā configurati-
onibus, tēporūq; curvaturis copulata sūt, quodq; dissolvat adunat. Haec
autē mutatio fit, cū artifices quatuor sediti sūt, Principes, et custodes
dei virtute cōstit, et inter eos divisio fit, ut quilibet suū possidet,
militesq; locos suos sūt. Haec autē gubernatio, quae media inter
optimatū, et paucorū potētia est, huiusmodi gubernandi modum
suabit, quod partim priorē Rep. imitabitur, partim paucorū
potētia, partim aliqd propriū habebit. Imitabitur priorē Rep. in
eo, quod Principis honorabit, milites a mercatoris artib. aborre-
bit, et communia fient cōmunia. Undiq; Gymnastii, belliq; certami-
na celebrabuntur. Propriū habebit in eo, quod sapientib. dabitur
tribuere principatū, quippe quae ad simplices, sed mixtos habeat
huiusmodi viros, huiusq; ad gubernandū aspiet ad bellū potius, q; ad
pacē natos, bellū nāq; magnificet, finiq; pugnabit; imitati-
tur paucorū potētia in eo, quod eius cives pecunias magnificet,
cūq; in nobis propriis nimis parci, ac in alienis p; libidinem
profusionis, leges autē magno p;sequit odio. In hac Rep. rebo-
ro, malorū mixta p; animositatis, iracundiaq; imperiū ambitionis
Audia inualebit. Sed qualis sit vir huius Rep. similis, et
quod

quod efficitur, videtur. Hic igitur edictus, edumox, a Mucia
 alienus, audietur. Audietur, ad in Rheonens, q. sermo agustus, mitis
 q. libens, principis. obediens, et principatusq. bonumq. audietur, bellus.
 sus admodum, in Addelechia pecuniar, edictor, in senectute uero ff.
 audietur. sed hic uir efficitur, si, in ceteris boni uiri in mala
 ciuitate degressus, ambitioneq. fugit, in pueritia matre audietur la-
 melat, quod maritus ad tota bonis. assequens, cumulatq. pecunias
 deditus, sed nimis ignauus, atq. remissus, catq. et similia a seruis,
 et domesticis accipit, et si. Quia ipse a domo egressus similes patri
 edicti uidit, dissimilis uiri honorari, et nihilominus patris audietur
 sermons edicta uita pates. na huiusmodi uir ab utrisq.
 attrahit, a patre rati eius formatur, a ceteris aut iracundia, et
 edictis, ex quo fit, ut modum assumat habitum, et media cui-
 da potius edictis, iracundiaq. subiiciatur. Ex ambigua Rep.
 pauca fit pueria, qua est ea, in qua magistratus a censurati-
 matore uirib. tribuit, et soli diuites dominantur. Hae aut
 Rep. mutatio nascit ex diuitiarum uicia cupiditate, qua in
 ambigua ceipit, na in hac oes pecunias cupidi fiunt, ita ut
 statuat, diuitib. in Magistratus ee tribuendos, et Quia nemini
 qualis aut sit hac Rep. et eo patet, quod, in uanis, in qua
 no ex peritia, sed ex opibus eligatur gubernator, puerat omo, ac
 pueratur, ide huiusmodi ciuitati eneuire necessit. Et Quia,
 ut uera no sit, sed duplex, in ex ciuib. alij pauperes sint, alij
 diuites, huius sibi uicissim insidientur. Nec in uel bellu gnu-
 potuit, na populo no utentur armato, qa sibi ab eo metueret,
 nec belli ca ff auaritia pecunias erogabunt. In hac quoq. ciui-
 tate ijs bonis diuersis inuolunt studiis, et in diuersis occupabuntur
 officiis, et illud et mali meret, quod sua cuiq. libertate alienare,
 aliam uero eius libertate oia possident, et ei, qui alienabit, habitant
 in ciuitate, in nulla pars ciuitatis sit, sed pauper in, ac egenus
 cognominetur; ubi aut egeni, et medii sunt, ibi funt et, et latrones,
 et uiri.

et oium scelerum authoris recte est. Talis erit pauperum potentia. Sed ex
ambitioso Viri in pauperum imperij cupidum transit is, qui primo patre
sui sequitur, sed illi deinde ipse factus bonus e' bona in malam
fortunam delapsus videt, nam hic metu adductus, amisso primonio,
propina d'ponit ambitionem, et humiliter factus ad quatuor totus
convertitur, efficitur, ut in animo auaritia, lucrum cupiditas prin-
cipatum obtineat, et ratio, animositatisq; ardor conspectibus de-
seruiat. Hic ex ambitioso fit pauperum imperij studiosus, qui qd
huius generis Reip. similis e', nam, ut illa pecunias magnificat,
et paucior est, ad lucrumq; propius, solas vias explens cupidita-
tes, in orphanorum tutelis, et huiusmodi rebus, in quibus licentiam
ad iniuriam nanciscatur, maleficia se ostendit, et in alijs
concurris aequitati adhibet, metu scilicet ne amittenda pecunia.
Itaq; hic iudicium inmensum laborabit, nec erit simplex, sed duplex,
cum discipulis habuerit cupiditatis. Ad quodlibet privatum intem-
perat, licet somnus, tardior erit, ipse auaritia pecuniarum iactura
suum metus. Ex pauperum potentia fit popularis gubernatio
ex eo, quod nimis asstantur diuites, nam qm ois huc ani-
mi dirigunt, ut quomodocumq; ditescant, fit, ut multi fiant ege-
ni, nullaq; in civitate virtutis sit cura, sed Principes, qui sunt
hi, qui magis opib. florēt, desideria dediti nulli exantillant ai,
corporeis laborem. Quamobrem in accidit, ut quodcumq; in prin-
cipibus congruamur subditi, hi illorum desideria, ac ignavia co-
gnita, eos e' principatu deijci cogitat, et cum externorum auxilio
aliquo, aut sine auxilio se se diuites partim recat, partim in
exilium mittit, reliquos aequos tribuit Reip. bonos. Huius
aut Reip. haec conditio, quod cives summa possideat libertate, sic,
ut quodlibet agere possint, magna gloria est in ois aequalitas,
nullaq; legum severitas, sed mansuetudo summa, ac indulgentia.
Hunc considerandi quo pacto huiusmodi vir efficiatur, et qualis
ipse

11
ipsum, efficitur autem is, qui patris avari, et pauperum potentis studi:
si moribus affectus, ita sibi in voluptatibus temperat, ut necessariis
tamen fruatur, non necessarias omni spernat, sed postea cum delictis
hominum versans voluptatibus suavitatem degustat, nam hac dulcedine
illudens, licet in eo magna sit prius rationis, cupiditatisque contem-
ptio, tamen tandem voluptuaria vitam sequenda existimat, sequi deli-
cium tradit; talisque vivit, ut non minus sapientias, quam necessarias
voluptates omni sequatur, nec in ultra modum debauchatur, sed
voluptatibus fruatur, ut sese ostendat, et aliquid in aliquid laude
digni agit, ut desiderio afficiatur, et ut res sunt a sorte obla-
tae, neque enim necessitate vitam suam dirigit, sed nullo vivendi de-
lectum, iucundi vivitur studet. Sic efficitur, talisque est vir popula-
ris. Restat, ut et Tyrannidem, viroque Tyranno dicatur, Ty-
ranis est populari sit Rep. et sit per nimiam, qua in illa
libertate, et civium negligentia, cum popularis cives et priva-
tim et publice tanta suam libertate, ut nihil servitutis formi-
queant, omnes leges prius contemnant. Quam cum ex nimia libertate
nimia manare soleat servitus, nihil mirum, et populari Rep.
fieri Tyrannidem: et sciam, ut pauperum potentiam, sic populari
nimia potest divitiarum cupiditas. nam cum in huiusmodi civitate tria
hominum genera sint, divites, ac opulenti, et populus, hi sunt
qui sua tamen curant, haud multum periclitantur, facili fieri, ut divites
ab oneribus, ac prodigiis exsolvantur, qui cum ad populum confugiant,
et illi quoque a calumniatoribus seducti esse videantur, pauperum
potentia audienti evadit, et accusationes, calumniesque mutua
exoritur. At populus aliquem sibi deservire curat, cuius tamen vi-
ribus forte, qui nocte quolibet agendi licentia, multorum eadem
facit, multisque multis afflicti inveniunt, itaque sibi timor a populo
sui custodes accipit, sicque paulatim ex tutore in Tyrannem conver-
titur. Qualis autem sit, cum est efficitur, facili percipi potest. nam

primo Tyranni nomine Jugurs g. aet mite, ac mansueti similitudine se
præbet, Atque externos hostes ut tibi cōdiliant, ut retineat, opera
dat, ne civitas ex bellis quæ, quo dūce aliquo egeat, et cives ex
magnis sumptibus ad quædam converſi Tyrannū impediri ad quæant, et
tūc Phœnia, quos liberali pectus ingenio, et alicuius esse momenti
videt, sine se suis amicis sine, sine ad sint, pectus conat, et ex
civitate expellere, ut a nullo tibi periculo imminant. Multos hi
Sarraceni munda pectus, ut metu aduſus, quos ex sacris opib.
nutrit, et in hac aduſus copia, et populi bonis se, suosq.
et nutrit, quod si populus suadet, illud ex principatu, et
civitate pectus nutrit, impij Tyrannus populo, a quo fuit crea-
tus, vim affert sua anſus arma. Sic oritur Tyrannis,
talisq. est 9. Nunc de Tyranno viro, cuius vita videtur.
Ex populari Tyrannus fit is, qui Patris popularis morib. imbu-
tus voluptatibus admodum capitur, et ad omni naturæ lasciviæ vita
curiam, sed in ad omni eſus et aū temperantia, nā huius-
modi vir facillime amore aliquo capitur tum dūſus, et ad libi-
dini ministratus cupiditatem, et tūc in eo concupiscentia fœner omni,
vixq. videtur temperantia, et dūſus cupiditatis dominat, et impe-
rant. Hic patris Tyrannus vir fit; ita uno vivit, ut cuius-
q. generis suas voluptatibus, et ppea nō familiarē consumat,
et in potestate fœnera, patrimoniq. legum dissipatio, undiq. pec-
unias usurpat, ut suas replere cupiditates possit, ad sua tū, sed
paterna tū erogare bona, ea ut fœnera surripit, ut in, patris
nō pectus nutrit, et in paterna tū absque, latrocinij, et
sacrilegij opera dat, nulliq. nefas scelus genus permittit.
Et si in Patria sibi locus nō sit, ad aliquē pectus Tyrannus, cuius
in bello, si fore bellum gent, opera dūſus sua, At si in Patria
locus habeat, mala plurima committit, et si multos ibi sui simi-
les habeat, ab eis tyrannus efficit civitatis, qui tū erga eos
infidus se pectus: talis est vir tyrannus, qui quidē magna
est implent, magnaq. mīna pectus. Quod sine colligit,
ga

quia sicut se h^{ic} civitas ad civitatem virtute, et felicitate, ita
 vir quoque se h^{ic} ad virum, sicut autem civitas tyrannide preffa,
 miserrima est, sic ea quae regi parat, felicitissima. idem
 circa viros observari potest, nam quae civitati tyrannica videtur,
 eadem et viro, civitas viri tyrannica semper est, itaque et vir
 tyrannicus, et in eo optimae pars animi serviant, pessima
 dominatur, civitas ea non agit, quae multae, nec vir igitur
 tyrannicus, nam stimulus peius violentae pariter videtur,
 civitas haec inops est, vir quoque pauper, et inextinguibilis, civi-
 tas membra sollicitatur, angustiaque, et lacrimis affluit, eadem in ty-
 rannico viro insunt, qui cupiditatibus, amoribusque insatit. Qua-
 nobis infelix est, atque miser tyrannicus vir, sed ipso tamen infe-
 lior, ac miserior ille, qui non privatim vivit, sed tyrannide
 positus est, cum sic maiorem habeat timidi causam, quam ille, eo quod
 ipsi a multis multa sedent insidias, quod tyrannicus priva-
 ta agendi vita non evenit. Et sani viri dici potest, ut huius
 regis, sed ipsi regem nihil est beatius, sic illi, qui esse
 ipsi, et civitati tyrannide praeferunt, nihil esse miserius, sine
 latrant, sic afflicti huius, sine non lateant. sed quoniam, ut si dixi,
 in tres animae partes est distributa, in rationem, iracundiam, et concu-
 piscentiam, et his partibus. tunc accommodat utitur, philosophia, am-
 bitiosa, et cupida, quae videtur, quae non vita anteponebat,
 et quae sit remota suavis. neminem enim virum illorum quolibet vitam
 suam voluptatibus carnis anteferat, sed id potius recte indicare
 potest. nam ut ad iudicium opus sit experientia, prudentia, et ratio,
 potius quod est sui propria, et alius est potius voluptates, carni-
 bus philosophis oblectamenta non gustantur, et solus philosophia
 potius prudentia valet, et redditor rationis facultate, quae duo
 reliqua sunt ad iudicium necessaria. Cumque philosophus sapiens
 iustique vitam gaudia omnibus. cum est iustitiam iudicantibus,
 imm-

optimo honesta vita imbuta est effusa. Atque propriis solius
sapientis, ac ipsi una, solidaque est voluptas, cathorū aut falsa,
et umbratilis, quod ita probatur: Voluptates plerūque uese-
mitis replerunt quidam sunt intelligentia, ac ubi eorum im-
pletur, et quod implet, uerum, efficiturque ista, impletionis modus
purior, et efficacior, ibi uirior et instat, et efficitur, et in-
glorior. Et igitur intellectus, ueritasque intelligentia ueritate, et
efficiturque nam habent, quam sensus, atque sensibile, ac ueritas
intrinsic praeferunt intellectu, quam sensibile sensu, et sine mix-
tione solius accedat, sequitur voluptate intelligentia ueritatem
esse, atque efficitur. Itaque uisus uir, ac sapientis et plurimum in-
iustus, insipiensque voluptatem uirum, ac superat. Sed iam illuc
reuerentur, unde dignissimum facta est, ad eorum scilicet opinionem, qui
inimicitia possit dicebant, obisti uero iniustitia, quae quid opinio
qualis sit, facti patebit, si anima quidam praeferat figura.
Tingant figura bestia uaria admodum, multaque capita
sunt, capita, inquam, partem bestiarum domesticarum, partem agri-
colarum, his quoniam adiungant superius Leonis forma, huic una
insus sit. coniungat haec tria, ut unus animal efficiat. Sic
enim anima humana. Qui autem inimicitia amplectenda existi-
mant, optimi et uentur, ut bestia illa, et leo dominetur,
eis autem homo subiungatur, et singula inter se uerit, atque uerit.
Atque iniustitia laudat, mouent, ut huius principatus tribua-
tur, sic, ut ipse bestia illa domet, domestica eius capita fo-
ues, agrestia amputat, leonis auxilium ad hoc uerit, communiterque
cuncta, et inuicem mutua beneuolentia, sibique eduliet. Hinc
patet optimi esse iniustitia, pessimi inimicitia, cuius quid
in hoc arguitur, quod quicunque uocatur honesta, ob id uocatur,
quod parte ferinam homini subiungit, quicunque uero turpia,
quod agrestis dno subiungit mansueta. Neque uero iniusto possit
latere

latere, nec panas dare, nā qui later, deterius fit, proutis aut
 melior, ille naq' a malo ad bonū traditur habitū. Hæc cū ita
 sint, omnis sana & recta mente ita vitā instituet, ut eas tm̄
 disciplinas, quas optimū efficiat animū, magnificat, sicq'
 corporea cūta disponat, ut animi temperantia consonent, atq'
 eatenus eligat singula, quatuor animi sanitati educat, contra-
 ria effugiat, habiter semp' mentis arcē, nec inde ullis reb.
 sumoneat. Cū vero se ipsū, alijsq' formare instruit, sus-
 piciet huius Reip. exemplar in celo, i, ordine celestium mo-
 tionū, atq' alijs in mente divina, ut ad illius imaginem
 se ipsū, familiā, civitatē ipsi, sibiitq' componat.

X. Ex omnibus, quæ in hoc de Rep. sermone dicta
 sunt, illud verissime dictū videtur, quod Poetica imitatio nō
 est in civitatē respicienda. nam mentis quædam completa ē.
 Atq' sane nihil q'dam, servilibq' res imitatio est, cū imitator
 noster, nō a veritate, ideoq' nec res ipsas intelligat, nec faciat,
 sed apparentes sensibus nris formas sequens, vulgariq' et his
 opinionibus aversatus, imagines quasda' refert p'nt a veritate
 positas. Et cū artium generū in tres dividat species, in utetē,
 fabricatē, et imitatē, utet qd' fabricatē superat, qm̄ illi fabri-
 cati modū d'mstrat, fabricat' vero longi superat imitantem,
 qm̄ neq' ab utente, neq' a fabricante agēti modū accipit. Ex
 quo Poetica patet imitationis inutilitas. Neq' vero nihil immodū
 hæret, sed periculosa ē, ac inutilis, Poeta naq' imitantes
 irrationale animi nri partē fouet, rationale veri debili-
 tat, deteriusq' reddit, nā perturbat animos acris reprimētes,
 audient, legentūq' animis perturbaciones similes vehementius, et
 p'fūdus imprimunt. Ac eo magis omnes inficiunt, quo magis
 laudantur, et placent. Hæc cū ita sint: om̄ ex civitate

Quinque modis praesens pectus est, eaque in recipienda, qua hymnos
in deos, in optimosque viros laudationes continet, nisi forte de-
monstratur ab aliquo superius quod ad malum civitati suae, sed
utile esse. Nam propter ob solam suavitatem recipi non debet,
siquidem iniustitia parit, quae ut fugiatur, oia sunt fugienda.
nam maxima quae parat hanc sequitur, ut iniustitia maxima
consequatur. Iustus pro vir, qui homines, deosque latere non potest,
licet hoc supra disputationis gratia discussum sit, a deo vult
amabitur, multisque bonis afficietur, iniusto contraria ene-
nient; Apud bonos autem, qui eodem tempore et iusti, et iniusti
vita cognoscunt, gratia valebit iustus, omniaque optabilia obtine-
bit, eaque fuerunt fortuna, quae supra iniusto falso tributa
est. At iniusti contraria erit ratio, omnibus enim eorum
omnibus praesens malis. Utique autem defectus maiora manent;
(non enim dubitandum est immortalem animam esse, quod ut sine cessante
gratia, quod vitio, maloque proprio, iniustitia scilicet, non
interimunt ipsa, et idcirco multo minus aliena, id est, corporis
potest corrumpi, quod autem proprio vitio non seditur, in alieno sedi
non possit, hoc sine dubio immortale est) etenim iustus sepius
bonum fructum, praemiumque apud superiores recipit, iniustus autem
semper maximum detrimentum, et supplicium apud inferiores patitur.
Quamobrem cum unusquisque qualiter vitam ratione eligere possit
sit (anima namque, antequam corpus ingrediamur, ad necessitatem
his deus, eiusque filias Parcas in calce vadit, ut vitam sortem
eligat) ut iniustus debet iustam anteposere vitam, quae et
hic et alibi iuvante, feliciterque vivendi possunt. L. D.

+ 1706.

Handwritten text from the adjacent page, visible along the left edge. The text is partially cut off and includes fragments such as "a.", "e:", "P.", and "M.".

Handwritten text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is faint and mostly illegible, but appears to be a list or description of items.

